

HENKE

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Οκτωβρίου 1996 *

Στην υπόθεση C-298/94,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Arbeitsgericht Halberstadt (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Annette Henke

και

Gemeinde Schierke,

Verwaltungsgemeinschaft «Brocken»,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G.C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida και J.L. Murray, προέδρους τμήματος, P.J. G. Karthein, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet (εισηγητή), G. Hirsch και H. Ragnemalm, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η A. Henke, εκπροσωπούμενη από τον Matthias Zieger, δικηγόρο Βερολίνου,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και Bernd Kloke, Oberregierungsrat στο ίδιο υπουργείο,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Christopher Docksey, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και Horstpeter Kreppel, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους που έχει αποσπαστεί στην ανωτέρω υπηρεσία,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της A. Henke, εκπροσωπούμενης από τον Matthias Zieger, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Bernd Kloke και τη Sabine Maass, Regierungsrätin z. A. στο Ομοσπονδιακό

Υπουργείο Οικονομίας, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τη Lindsey Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον Derrick Wyatt, QC, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον Klaus-Dieter Borchardt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, κατά τη συνεδρίαση της 23ης Απριλίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 1994, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Νοεμβρίου 1994, το Arbeitsgericht Halberstadt υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171, στο εξής: οδηγία).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ της A. Henke, αφενός, και της κοινότητας του Schierke και της Verwaltungsgemeinschaft (ενώσεως δήμων και κοινοτήτων) «Brocken», αφετέρου, αντικείμενο δε της διαφοράς είναι η απόλυση της A. Henke.
- 3 Το άρθρο 75 του Gemeindeordnung für das Land Sachsen-Anhalt (κανονισμού περί δήμων και κοινοτήτων του ομόσπονδου κρατιδίου Sachsen-Anhalt), της

5ης Οκτωβρίου 1993 (GVBl LSA 43/1993, σ. 568), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο περί τροποποίησης του νόμου περί συνεργασίας μεταξύ των δήμων και κοινοτήτων και των άλλων κανόνων που διέπουν τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (GVBl LSA 7/1994, σ. 164), ορίζει τα εξής:

«1) Οι γειτονικοί δήμοι και οι γειτονικές κοινότητες ενός Landkreis (μιας διοικητικής περιφέρειας) μπορούν, προκειμένου να βελτιώσουν τη λειτουργικότητα των διοικητικών υπηρεσιών τους, να ιδρύουν ενώσεις δήμων και κοινοτήτων βάσει συμβάσεως δημοσίου δικαίου.

(...)»

Το δε άρθρο 77 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1) Η ένωση δήμων και κοινοτήτων εκτελεί τα καθήκοντα που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων που έχει μεταβιβάσει το κράτος στους δήμους και στις κοινότητες που είναι μέλη της, εφόσον τούτο δεν προσκρούει στην ομοσπονδιακή νομοθεσία. Τα εν λόγω καθήκοντα, εφόσον η εκτέλεσή τους εξαρτάται από ορισμένο αριθμό κατοίκων, εκτελούνται επίσης από την ένωση, αν η ένωση αυτή συγκεντρώνει τον προβλεπόμενο αριθμό κατοίκων (...).

2) Η ένωση δήμων και κοινοτήτων ασκεί, σε συμφωνία με την επιτροπή δήμων και κοινοτήτων, τις πρωτογενείς αρμοδιότητες των δήμων και κοινοτήτων που είναι μέλη της και τις οποίες της έχουν μεταβιβάσει όλοι οι δήμοι ή οι κοινότητες που είναι μέλη της (...).»

4 Η Α. Henke προσελήφθη την 1η Μαΐου 1992 από την κοινότητα του Schierke ως γραμματέας των κοινοτικών διοικητικών υπηρεσιών. Την 1η Ιουλίου

1994 η κοινότητα αυτή ίδρυσε, από κοινού με άλλες κοινότητες, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 75 επ. του κανονισμού περί δήμων και κοινοτήτων του ομόσπονδου κρατιδίου Sachsen-Anhalt, την ένωση δήμων και κοινοτήτων Brocken, στην οποία μεταβίβασε ορισμένες διοικητικές αρμοδιότητες. Με έγγραφο της 5ης Ιουλίου 1994 η κοινότητα του Schierke κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας της A. Henke.

- 5 Κατόπιν αυτού η Henke κατέφυγε στο Arbeitsgericht Halberstadt, από το οποίο ζήτησε να αναγνωρίσει, κυρίως, ότι η καταγγελία αυτή ήταν άκυρη και, επικουρικά, ότι η απόλυσή της προσέκρουε στην ισχύουσα νομοθεσία. Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου η Henke ισχυρίστηκε κυρίως ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 613 a του Bürgerliches Gesetzbuch (γερμανικού αστικού κώδικα, στο εξής: BGB), η ένωση δήμων και κοινοτήτων Brocken είχε υπεισέλθει στα απορρέοντα από τη σύμβαση εργασίας της δικαιώματα και υποχρεώσεις του εργοδότη και ότι επομένως η σύμβαση αυτή δεν μπορούσε να καταγγελθεί.
- 6 Επειδή το άρθρο 613 a του BGB μεταφέρει στη γερμανική νομοθεσία τις διατάξεις της οδηγίας, το εθνικό δικαστήριο είχε να αντιμετωπίσει το ζήτημα του περιεχομένου της εν λόγω οδηγίας, της οποίας το άρθρο 1, παράγραφος 1, έχει ως εξής:

«Η (...) οδηγία εφαρμόζεται επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλο επιχειρηματία, οι οποίες προκύπτουν από συμβατική εκχώρηση [μεταβίβαση] ή συγχώνευση.»

- 7 Υπό τις συνθήκες αυτές το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρόκειται για μεταβίβαση επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας

77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, όταν, κατόπιν της ιδρύσεως μιας Verwaltungsgemeinschaft (ενώσεως δήμων και κοινοτήτων), σύμφωνα με το άρθρο 75, παράγραφος 1, του Gemeindeordnung für das Land Sachsen-Anhalt (κανονισμού περί δήμων και κοινοτήτων του ομόσπονδου κρατιδίου Sachsen-Anhalt), της 5ης Οκτωβρίου 1993 (GVBl. LSA, σ. 568 επ.), η εν λόγω ένωση επιτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 77, παράγραφος 1, του ανωτέρω κανονισμού, τα καθήκοντα που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβασθεί από το κράτος στους δήμους και στις κοινότητες που είναι μέλη της και, επιπλέον, ασκεί τις αρμοδιότητες που έχουν πρωτογενώς οι δήμοι και οι κοινότητες που είναι μέλη της και οι οποίες της έχουν μεταβιβασθεί δυνάμει του άρθρου 77, παράγραφος 2, του ανωτέρω κανονισμού;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Πρόκειται για συμβατική μεταβίβαση κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ, δεδομένου ότι η ένωση δήμων και κοινοτήτων ιδρύθηκε με συμφωνία δημοσίου δικαίου;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 8 Με το πρώτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι συνιστά «μεταβίβαση επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, η μεταβίβαση διοικητικών αρμοδιοτήτων από έναν δήμο ή μια κοινότητα σε μια ένωση δήμων και κοινοτήτων, όπως είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη ένωση.
- 9 Κατά την Henke, η οδηγία έχει εφαρμογή στην περίπτωση αυτή, επειδή η κοινότητα Schierke και οι μονάδες που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με αυτήν ασκούν, τουλάχιστον εν μέρει, δραστηριότητες οικονομικής φύσεως. Η Henke προσθέτει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η προβλεπόμενη από την οδηγία προστασία παρέχεται ακόμη και όταν η μεταβίβαση αφορά ένα μόνο τμήμα της επιχειρήσεως.

- 10 Η Επιτροπή προτείνει να δοθεί η απάντηση ότι συνιστούν «μεταβίβαση», υπό την έννοια της οδηγίας, οι πράξεις που συνίστανται σε μεταβίβαση όλων των καθηκόντων μιας μονάδας και των σχετικών υλικών μέσων, καθώς και σε αλλαγή του εργοδότη. Η Επιτροπή φρονεί πάντως ότι οι δημόσιοι οργανισμοί αποτελούν «επιχειρήσεις», υπό την έννοια της οδηγίας, μόνο αν δεν ασκούν καθήκοντα δημοσίας εξουσίας και αν, επιπλέον, απασχολούν πρόσωπα που προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία λόγω της ιδιότητάς τους ως εργαζομένων.
- 11 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι υφίσταται «μεταβίβαση» υπό την έννοια της οδηγίας μόνο εφόσον η σχετική πράξη αφορά μια ενιαία μονάδα που διατηρεί την ταυτότητά της, δηλαδή αν μεταβιβάζονται κτιριακές εγκαταστάσεις, περιουσιακά στοιχεία ή απασχολούμενο προσωπικό. Επιπλέον, κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, εφόσον ασκούν κυρίως ή αποκλειστικά δραστηριότητες που προσιδιάζουν στη λειτουργία δημοσίων υπηρεσιών.
- 12 Η δε Γερμανική Κυβέρνηση προτείνει να δοθεί η απάντηση ότι οι πράξεις σαν την επίμαχη στην κύρια δίκη δεν αποτελούν «μεταβίβαση επιχειρήσεων» υπό την έννοια της οδηγίας. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, οι δήμοι και οι κοινότητες δεν αποτελούν «επιχειρήσεις» ή «εγκαταστάσεις», υπό την έννοια της οδηγίας, καθόσον δεν ασκούν καμία δραστηριότητα οικονομικής φύσεως και δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης. Επιπλέον, η ίδρυση μιας ενώσεως δήμων ή κοινοτήτων δεν συνιστά «μεταβίβαση» υπό την έννοια της οδηγίας, διότι δεν συνεχίζεται η δραστηριότητα των δήμων και κοινοτήτων, αλλά δημιουργείται νέος φορέας, ο οποίος υποκαθιστά τους δήμους και τις κοινότητες αυτές.
- 13 Όπως προκύπτει από το προοίμιο της οδηγίας, και συγκεκριμένα από την πρώτη αιτιολογική σκέψη, σκοπός της οδηγίας είναι η προστασία των εργαζομένων από τις αρνητικές συνέπειες που ενδέχεται να έχουν γι' αυτούς οι διαρθρωτικές μεταβολές των επιχειρήσεων που επέρχονται λόγω της οικονομικής εξελίξεως επί εθνικού και κοινοτικού επιπέδου και οι οποίες πραγματοποιούνται, μεταξύ άλλων, με μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλους επιχειρηματίες κατόπιν εκχωρήσεως ή συγχωνεύσεως.

- 14 Κατά συνέπεια, δεν συνιστά «μεταβίβαση επιχειρήσεως», υπό την έννοια της οδηγίας, η διαρθρωτική αναδιοργάνωση της δημοσίας διοικήσεως ή η μεταβίβαση διοικητικών αρμοδιοτήτων από μία δημόσια διοικητική αρχή σε άλλη.
- 15 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου από τους όρους που χρησιμοποιούνται στις περισσότερες από τις γλωσσικές αποδόσεις της οδηγίας για την περιγραφή του αντικειμένου της μεταβιβάσεως (virksomhed, Unternehmen, entreprise, impresa, επιχείρηση, onderneming, empresa, yritys, företag και bedrift, Betrieb, business, établissement, stabilimento, εγκατάσταση, vestiging, establecimiento, centro de actividad) ή του υπέρ ου η μεταβίβαση (indehaver, Inhaber, chef d'entreprise, imprenditore, επιχειρηματίας, ondernemer, empresário, empresario) και δεν αναιρείται από καμία από τις άλλες γλωσσικές αποδόσεις του κειμένου αυτού.
- 16 Από τη διογραφία προκύπτει ότι η συνένωση διαφόρων δήμων και κοινοτήτων του ομόσπονδου κρατιδίου Sachsen-Anhalt, μεταξύ των οποίων ήταν και η κοινότητα του Schierke, είχε κυρίως ως σκοπό τη βελτίωση της εκτελέσεως του διοικητικού έργου των κοινοτήτων αυτών. Ειδικότερα, η συνένωση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την αναδιοργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών και τη μεταβίβαση διοικητικών αρμοδιοτήτων από την κοινότητα του Schierke σε δημόσιο φορέα που ιδρύθηκε ειδικά προς τούτο: την ένωση δήμων και κοινοτήτων (Verwaltungsgemeinschaft) Brocken.
- 17 Από τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι η μεταβίβαση που πραγματοποιήθηκε από την κοινότητα στην ένωση δήμων και κοινοτήτων αφορούσε μόνο δραστηριότητες αναγόμενες στην άσκηση δημοσίας εξουσίας. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι δραστηριότητες αυτές ενείχαν οικονομικής φύσεως στοιχεία, τα στοιχεία αυτά είχαν δευτερεύουσα και μόνο σημασία.

18 Κατά συνέπεια, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι δεν συνιστά «μεταβίβαση επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, η μεταβίβαση διοικητικών αρμοδιοτήτων από έναν δήμο ή μια κοινότητα σε μια ένωση δήμων και κοινοτήτων, όπως είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη ένωση.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

19 Με το δεύτερο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι η περιγραφόμενη στο πρώτο ερώτημα μεταβίβαση επιχειρήσεως που πραγματοποιείται με σύμβαση δημοσίου δικαίου συνιστά «συμβατική εκχώρηση [μεταβίβαση]», υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

20 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, το δεύτερο ερώτημα καθίσταται άνευ αντικειμένου. Κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται να δοθεί καμία απάντηση.

Επί των δικαστικών εξόδων

21 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 1994 το Arbeitsgericht Halberstadt, αποφαινεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά «μεταβίβαση επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, η μεταβίβαση διοικητικών αρμοδιοτήτων από έναν δήμο ή μια κοινότητα σε μια ένωση δήμων και κοινοτήτων, όπως είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη ένωση.

Rodríguez Iglesias

Mancini

Moitinho de Almeida

Murray

Kapteyn

Edward

Puissochet

Hirsch

Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias